

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ &
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αθήνα 8 Φεβρουαρίου 2007

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

ΑΡΙΘ. 55/2007

Αριθμός ερωτήματος: Α.Π. 54/25.1.2007 Διπλωματικού Γραφείου
Υφυπουργού Εξωτερικών.

Περίληψη ερωτήματος: Αν, μετά την ισχύ της διάταξης της παρ. 6 του άρθρου 13 του Ν. 3421/2005, κατηργήθη για τους μοναχούς του Αγίου Όρους η απαλλαγή από τη στράτευση που είχε καθιερωθεί με τις διατάξεις των άρθρων 93 Κ.Χ.Α.Ο. και 38 του Ν.Δ. της 10/16.9.1926.

Γνωμοδοτών: Μιχαήλ Απέσσος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Επί του παραπάνω ερωτήματος έχω την εξής γνώμη:

I. Στο άρθρο 105 παρ. 3 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «3. Ο λεπτομερής καθορισμός των αγιορειτικών καθεστώτων και του τρόπου της λειτουργίας τους γίνεται από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους, τον οποίο, με σύμπραξη του αντιπροσώπου του Κράτους, συντάσσουν και ψηφίζουν οι είκοσι Ιερές Μονές και τον επικυρώνουν το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Βουλή των Ελλήνων».

Περαιτέρω, **στο άρθρο 93 του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους (Κ.Χ.Α.Ο.)** ορίζεται ότι: «Διά να καρή τις μοναχός δέον να υποστή δοκιμασίαν ενός μέχρι τριών ετών και να έχη συμπληρωμένον το 18^{ον} έτος της ηλικίας αυτού. **Ο ούτω καρείς μοναχός εις ουδεμίαν στρατιωτικήν θητείαν υπόκειται**».

Επίσης, **στο άρθρο 38 του Ν.Δ. της 10/16.9.1926** με το οποίο κυρώθηκε ο Κ.Χ.Α.Ο. ορίζεται ότι: «**Οι μοναχοί του Αγίου Όρους απαλλάσσονται της στρατιωτικής υπηρεσίας**».

II. Εξ άλλου, στις διατάξεις της στρατολογικής νομοθεσίας ορίζονται, σχετικά με την υποχρέωση στρατιωτικής θητείας των μοναχών και δοκίμων μοναχών γενικά, τα εξής:

Καταρχήν, στην ισχύουσα μέχρι 12.12.2005 διάταξη του άρθρου 8 παρ. 1 περ. Γ' του Π.Δ. 292/2003 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων στρατολογικής φύσης», (άρθρο 6 Ν. 1763/1988) ορίζετο ότι «*Απαλλάσσονται από την υποχρέωση στράτευσης και εφόσον υπηρετούν απολύονται: α)...β)...γ) Οι στρατεύσιμοι που είναι θρησκευτικοί λειτουργοί, μοναχοί ή δόκιμοι μοναχοί γνωστής θρησκείας, εφόσον το επιθυμούν*».

Στη συνέχεια και από 13.12.2005 ίσχυσε η νέα ρύθμιση του νόμου 3421/2005 «Στρατολογία των Ελλήνων και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 302 Α' / 13.12.2005) με την οποία (άρθρο 13 παρ. 6) ορίζεται ότι: «*Οι στρατεύσιμοι που είναι θρησκευτικοί λειτουργοί, μοναχοί ή δόκιμοι*

μοναχοί γνωστής θρησκείας, πλην της περιπτώσεως της υποπαραγράφου ζ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση στράτευσης». Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με τη διάταξη της υποπαραγράφου ζ' της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου απαλλάσσονται από την υποχρέωση στρατιωτικής υποχρέωσης «οι αλλοδαποί που μονάζουν στην περιοχή του Αγίου Όρους και αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια με την πρόσληψή τους ως δόκιμοι ή μοναχοί, κατ' επιταγή της παραγράφου 1 του άρθρου 105 του Συντάγματος της Ελλάδος».

Τέλος, στη διάταξη του άρθρου 88 του Ν. 3421/2005 ορίζεται ότι καταργείται μεταξύ άλλων ο ν. 1763/1988, το Π.Δ. 292/2003 και κάθε άλλη γενική και ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού (δηλαδή του 3421/2005) ή ρυθμίζει τα ίδια θέματα με διαφορετικό τρόπο.

III. Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων συνάγεται, κατ' αρχήν, ότι ο Κ.Χ.Α.Ο. και το κυρωτικό του νομοθετικό διάταγμα έχουν αυξημένη τυπική ισχύ έναντι της κοινής νομοθεσίας και επομένως και της στρατολογικής. Η υπεροχή αυτή στηρίζεται κυρίως στην ειδική τυπική διαδικασία που προβλέπεται από το Σύνταγμα (άρθρο 105 παρ. 3) για την κατάρτισή της (Ευ. Δωρής: Το δίκαιον του Αγίου Όρους 'Αθω, Τόμος Α', 1994, σελ. 13, Σπ. Τρωϊανός Ν.Δ. 30.455). Επομένως, η πρόβλεψη στη νομοθεσία του Αγίου Όρους περί απαλλαγής από τη στράτευση των μοναχών που εγκαταβιώνουν εκεί δεν μπορούσε να καταργηθεί με διάταξη της κοινής στρατολογικής νομοθεσίας, αλλά έπρεπε να ακολουθηθεί η διαδικασία του άρθρου 105 παρ. 3 του Συντάγματος.

Πρέπει, να επισημανθεί ότι η απαλλαγή από τη στράτευση των μοναχών του Αγίου Όρους αποτελεί καθεστώς που συνεχίζεται αδιάλειπτα από τους χρόνους της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Αιτιολογία

της ρύθμισης αυτής είναι η μη απόσπαση των μοναχών από το μοναχικό βίο και η αποτροπή του κινδύνου αποδιοργάνωσης της πνευματικής οικοδόμησής τους από την ανάμιξη με το κοσμικό φρόνημα στο στράτευμα.

IV. Επίσης, οι διατάξεις του αγιορειτικού δικαίου είναι τελείως ειδικές και εξαιρετικές. Άρα κατισχύουν των κοινών διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας, που ρυθμίζουν τα ίδια θέματα, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και οι στρατολογικές (Ευ. Δωρής: έ.α, σελ. 383). Η εξαιρετικότητα των διατάξεων περί του Αγίου Όρους στηρίζεται στις ιδιορρυθμίες της μοναχικής ιδιότητας και στις υποχρεώσεις των μοναχών, μεταξύ των οποίων κυρίαρχη θέση κατέχει η αναγκαστική εγκατάστασή τους στη μονή της μετανοίας τους.

Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός της μη εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στη χερσόνησο του Αγίου Όρους, με βάση την κοινή δήλωση, που προσαρτάται στη τελική πράξη προσχωρήσεως της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ν. 945/1979) σύμφωνα με την οποία *«το ειδικό καθεστώς του Αγίου Όρους...δικαιολογείται αποκλειστικά για λόγους πνευματικούς και θρησκευτικούς...»*.

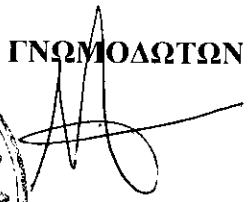
V. Τέλος, κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε και στους δόκιμους μοναχούς, δηλαδή εκείνους οι οποίοι δεν έχουν υποστεί ακόμη την μοναχική κουρά και οι οποίοι δεν περιλαμβάνονται στην απαλλαγή από τη στράτευση σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις του αγιορειτικού δικαίου (άρθρο 93 Κ.Χ.Α.Ο. και 38 Ν.Δ. της 10/16.9.1926). Είναι όμως βέβαιο ότι η αιτιολογία που στηρίζει την απαλλαγή από τη στράτευση των μοναχών ισχύει αναντίρρητα και για τους δοκίμους. Κατόπιν τούτου φρονώ ότι πρέπει να υπάρξει ενιαία αντιμετώπιση και των δύο κατηγοριών στο ζήτημα της στράτευσης.

Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την ενιαία αντιμετώπιση των μοναχών και των δοκίμων που γίνεται από το συνταγματικό νομοθέτη (άρθρο 105 παρ. 1) στο ζήτημα της αυτοδίκαιης απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας.

VI. Συμπέρασμα.

Κατόπιν των προαναφερθέντων η απάντηση στο ερώτημα που μου τίθεται είναι, κατά τη γνώμη μου, αρνητική.

Ο ΓΝΩΜΟΛΟΓΩΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ ΑΠΕΣΣΟΣ
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

